

ΣΠΗΛΑΙΟΝ ΦΑΝΤΑΣΙΟΣΠΗΛΙΑΡΑ

ΛΑΤΣΙΜΑ ΡΕΘΥΜΝΗΣ

Ἄρ. Σπ. Μητρ. 1475

Ἰπὸ Ἄννας Πετροχείλου

Ἐδρῖσκειται εἰς τὴν τοποθεσίαν Λατσιμᾶς ἐπὶ τῆς Ν.Δ. πλαγίᾳς τοῦ λόφου Κουλῆς (ὑψ. 217) εἰς ὑψος υ.ε.θαλάσσης 8ῶμ (κατὰ κ. Ε. Πλατάκη) ἄνωθεν λατομεῖν. Ὑπάγεται εἰς τὴν Κοινότητα Πρίνου Ἀγ. Βασιλείου Ρεθύμνης.

Π ρ ο σ π έ λ α σ ι ς : Ἡ προσπέλασις τοῦ σπηλαίου γίνεται: Ἰον. Ἀπὸ Χανιά - Ρεθύμνον διὰ τῆς κεντρικῆς ἀσφαλτοστρώτου ὁδοῦ πρὸς Ἡράκλειον μέχρι τὸ 88χμ., ἀκολούθως δὲ δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ κακῆς καταστάσεως μήκους 7χμ. μέχρι τὸ ἐκεῖ ἐγκατεστημένον λατομεῖον. Ἐν συνεχείᾳ πεζῇ ἐπὶ ὑποτυπώδους καὶ πολὺ ἀνηφορικῆς μονοπατίου μέχρι τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου (20' τῆς ὥρας). 2ον. Ἀπὸ Ἡράκλειον μέχρι τὸ 62χμ. καὶ ἀκολούθως κατὰ τὸν προαναφερθέντα τρόπον.

Π ε ρ ι ο χ ῆ τ ο ὕ σ π η λ α ῖ ο υ : Ἡ περὶ τὸ σπήλαιον περιοχὴ εἶναι μὲν πολὺ ἀνηφορικῆ, ἀλλὰ βατῆ μὲ πλουσίαν θαμνώδη δάστησιν.

Θ ρ ὕ λ ο ι — Π α ρ α δ ὶ σ ε ι ς — Ἰ σ τ ο ρ ι κ ὶ ν : Ὁ Θρύλος ἀναφέρει ὅτι ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ὑπάρχει θησαυρὸς χρυσῶν ἀντικειμένων καὶ κοσμημάτων, τὰ ὁποῖα ἐγκατέλειψαν οἱ Τούρκοι. Ἄλλος θρύλος ἀναφέρει ὅτι ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ἐμφανίζονται κατὰ καιροὺς πατήματα ἀλόγων, βοδιῶν κλπ. ζώων, τὰ ὁποῖα ἐξαφανίζονται μὲ τὸ σκούπισμα, ἀλλὰ μετὰ ἐπανεμφανίζονται. Πιθανὸν ἔμως νὰ πρόκειται περὶ λατρευτικοῦ σπηλαίου τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἄριον, ἢ Ἀγριον, διότι γύρω τοῦ σπηλαίου ἐδρέθησαν ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ὄρησκαιοσπηλαιολόγου κ. P. FAURE ὄστρακα Υ.Μ. III ἐποχῆς, καὶ ἐντὸς τοῦ σπηλαίου σκευὴ Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς. Ἐπίσης ὄστρακα τῶν μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων ὅπως ἐπίσης καὶ ὄστᾶ. Μὲ τὸ σπήλαιον ἠσχολήθη ἀπὸ βιοσπηλαιολογικῆς πλευρᾶς ὁ Σουηδὸς ΚΝ. LINDBERG, ὅπως ἐπίσης καὶ ὁ φυσικὸς κ. Ε. Πλατάκης πρόεδρος τοῦ Σπηλαιολογικοῦ κλιμακίου Κρήτης ἀπὸ γεωλογικῆς πλευρᾶς. Τὸ σπήλαιον ἐξηρευνήθη καὶ ἐχαρτογραφήθη λεπτομερῶς, ἐντολῇ ΕΣΣΕ χορηγία ΕΟΤ, τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1969, ὑπὸ τῶν κ.κ. Μ. Λαμπράκη καὶ Ν. Ἀντωνάκου μελῶν ΕΣΣΕ καὶ τῶν κ.κ. Ε. Πλατάκη καὶ Ι. Τσιφενάκη μελῶν τοῦ Σπηλαιολογικοῦ Κλιμακίου Κρήτης, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς γραφούσης.

Τὸ σπηλαίον : Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου, ἀψίδωτοῦ σχήματος ἔχει διαστάσεις: πλάτος 1,7 καὶ ὕψος 7μ.

Ἀκολουθεῖ διάδρομος μήκους 18X2—6X8—10μ. (μῆκος, πλάτος, ὕψος) ἀρκετὰ κατηφορικὸς μὲ σταλαγματικὸν διάκοσμον πρὸς τὸ δεξιὸν τέλος του.

Ἀμέσως διανοίγεται κατὰ μῆκος θάλαμος διαστάσεων 12X10X14 σχεδὸν ἐπίπεδος μὲ σταλαγματικὸν διάκοσμον πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐνῶ εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀριστεροῦ τοίρου του ἔχουν τοποθετηθεῖ πέτρες μεταξύ δύο στύλων, πρὸς σχηματισμὸν τοίχου. Τὸ σημεῖον αὐτὸ ἔχει διαμορφωθεῖ δι' ἐγκατάστασιν ζώων ἢ καὶ ἀνθρώπων. Τὸ ἴδιον ἔργον ἐπαναλαμβάνεται καὶ πρὸς τὸ τέλος τοῦ δεξιοῦ τοίχου τοῦ θαλάμου, μεταξύ στύλων, ἐμποδίζον τὴν διάβασιν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπηλαίου.

Πανύψηλὴ ὄροφὴ στὴν κεντρικὴ στοὰ
μὲ θαυμάσιο διάκοσμο.

Φωτ. Ἀννας Πετροχείλου

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ θαλάμου ὀγκόλιθος ἀποσπασθεὶς ἐκ τῆς ὀροφῆς ἐμποδίζει τὴν κατ' εὐθείαν διείσδυσιν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπηλαίου, ἢ ὁποῖα ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τοῦ ἐναπομείναντος κενοῦ εὐρισκομένου πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ὀγκολίθου.

Ἀκολουθεῖ —κατὰ μῆκος— ἄλλος θάλαμος διαστ. 14X7X12 ἐπίπεδος, ὃ ὁποῖος πρὸς τὸ τέλος του διχάζεται. Πρὸς τὰ δεξιὰ ὁδηγεῖ εἰς ἐσοχὴν κατηφορικὴν μήκους 9X2,5—1X4—2,5 μὲ σωρὸν ἀπὸ μικροῦς λίθους εἰς τὸ κέντρον τῆς καταλήγουσα πολὺ ἀνηφορικὴ πρὸς τὸ τέλος τῆς. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ ὁδηγεῖ εἰς θάλαμον διαστάσεων 11X6X15—5. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ φαίνονται χαρακτηριστικαὶ διαδοχικαὶ παλαιαὶ κοίται ἀρχίζουσαι ἀπὸ πολὺ ὑψηλότερα ἐπίπεδα.

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ θαλάμου διάβασις πλ. 1μ. ὁδηγεῖ εἰς μικρὸν θάλαμον διαστάσεων 3X3X4, ὁ ὁποῖος πρὸς μὲν τὰ δεξιὰ συνεχίζει κατηφορικὸς ἐπὶ 6X2X2, πρὸς δὲ τὰ ἀριστερὰ πολὺ ἀνηφορικὸς ἐν εἴδη διαδρόμου πλάτους 2μ. κατ' ἀρχάς, διὰ τὴν καταλήξιν εἰς πολὺ στενὴν καὶ πολὺ ἀνηφορικὴν διάβασιν ὁδηγοῦσα εἰς στενὸν διάδρομον μήκους 11X1,2X10. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ διαδρόμου στενὴ καὶ κατηφορικὴ διάβασις ὁδηγεῖ εἰς θάλαμον διαστάσεων 10X2,5—3,5X2—8μ., εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὁποῖου διανοίγεται κατὰ μῆκος χαμηλοτέρα κοίτη.

Ἀκολουθεῖ στενὴ διάβασις διαστ. 4X 1,8X5 ὁδηγοῦσα εἰς θάλαμον διαστάσεων 6X2,5X5. Πρὸς τὰ δεξιὰ δι' ἀποτόμου καταβάσεως 2μ. ὁ θάλαμος συνεχίζεται εἰς συνολικὸν πλάτος 6μ. Τὸ χαμηλότερον αὐτὸ τμήμα τοῦ θαλάμου ἔχει πλούσιον διάκοσμον ἐκ στύλων καὶ σταλαγματιῶν.

Ἵρισμένον τμήμα τῆς ὀροφῆς του ἔχει διανοιχθεῖ ἀπ' ὅπου φαίνονται καὶ πάλιν αἱ προαναφερθεῖσαι παλαιαὶ κοίται.

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἀριστεροῦ τοίχου τοῦ θαλάμου στενὴ καὶ κατηφορικὴ διάβασις ὁδηγεῖ εἰς ἐπιμήκη διάδρομον μήκους 21X3,5—2X4—15μ., οἱ τοῖχοι τοῦ ὁποῖου εἶναι θαυμάσια διακοσμημένοι με σταλακτιτικὴν ὕλην. Εἰς τὸ τέλος του εἶναι ἀρκετὰ ἀνηφορικὸς με πεσμένους ὀγκολίθους εἰς τὸ δάπεδον, καὶ δύο θαυμάσιους στύλους πρὸς τὰς δύο πλευράς του, διὰ μέσου τῶν ὁποίων πραγματοποιεῖται ἡ διάβασις.

Ἵ διάδρομος συνεχίζεται ἐπὶ 38μ. ἀκόμη, μειούμενος συνεχῶς εἰς πλάτος με θαυμάσιον διάκοσμον κυρίως πρὸς τὸν δεξιὸν τοῖχον του.

Ἐπίσης τὸ ὕψος τῆς ὀροφῆς μειοῦται συνεχῶς, ἐξ αἰτίας τοῦ πυκνοῦ διακόσμου, φθάνον πρὸ τοῦ τέλους του εἰς 1,2μ., ὅποτε πάλιν φθάνει τὰ 4μ.

Εἰς τὸ τέλος του δεξιὰ ὁ διάδρομος διὰ διαβάσεως μεταξὺ σταλαγματιῶν, συνδέεται με θαυμάσιον καὶ «Μεγαλοπρεπῆ θάλαμον» πλουσιώτατα καὶ πρωτότυπα διακοσμημένον ἀπὸ στύλους σταλακτίτας καὶ σταλαγματίτας εἰς θαυμάσια συμπλέγματα.

Ἵ «Μεγαλοπρεπῆς θάλαμος» ἐκτείνεται καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς διαβάσεως καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ.

Αἱ πρὸς τὰ δεξιὰ διαστάσεις του εἶναι 6X5,5X6μ. Πρὸς τὸν ἔναντι τῆς διαβάσεως τοῖχον του ὑπάρχει βάραθρον βάθους 2,5μ. εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποῖου διανοίγεται δύο κατὰ σειρὰν θάλαμοι, παράλληλοι τοῦ προαναφερθέντος διαδρόμου, χωριζόμενοι ἀπὸ αὐτὸν διὰ πυκνοτάτης σειρᾶς ὀγκωδῶν στύλων.

Ἵ πρῶτος θάλαμος ἔχει διαστάσεις 7X4X5, ὁ ἐπόμενος 12X5,5X4. Τὰ 5 τελευταῖα μέτρα τοῦ δευτέρου θαλάμου καταλαμβάνει —καθ' ἕνα τὸ πλάτος του— διανοιχθεῖσα καταθόρακ βάθους 4μ., εἰς τὸ ἀριστερὸν τέλος (τὸ χαμηλότερον) τῆς ὁποίας διανοίγεται ἄλλη πολὺ μικροτέρα.

Καὶ οἱ δύο ἀνωτέρω θάλαμοι εἶναι πλουσιώτατα διακοσμημένοι με ποικίλον λιθωματικὸν διάκοσμον.

Αί πρὸς τὰ ἀριστερὰ διαστάσεις τοῦ «Μεγαλοπρεποῦς θαλάμου» εἶναι 18X12X15μ. Τὸ δάπεδόν του εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν εἶναι κατηφορικὸν μὲ παχὺ στρώμα λάσπης, μὲ γουανὸ (κόπρος νυκτερίδων) εἰς δὲ τὸ τέλος του ἀνηφορικὸν ἐξ αἰτίας ἀνεπτυγμένων ὀγκωδῶν σταλαγμιτῶν ποὺ τὸν χωρίζουν εἰς δύο κατὰ μῆκος. Οἱ θαυμασίοι παραπετασματοειδεῖς σταλακτίται ποὺ κρέμονται ἀνωθεν αὐτῶν δημιουργοῦν θαυμασίαν εἰκόνα.

Ἡ συνέχισις πρὸς τὸν ἐπόμενον θάλαμον τοῦ «Βωμοῦ» πραγματοποιεῖται διὰ μέσου τῶν δεξιῶν σταλαγμιτῶν καὶ ἀκολούθως διὰ διαβάσεως μῆκους 3X1,2X1,5μ.

**Ἐντυπωσιακὸς πολύχρωμος διάκοσμος
στὴ Μεγάλῃ Σάλα.**

Φωτ. "Αννας Πετροχειλίου

Καὶ αὐτὸς ὁ θάλαμος διαστάσεων 15X5,5X13μ. εἶναι πλουσιώτατα διακοσμημένος πρὸς τὸν ἀριστερὸν τοῖχον του. Εἰς τὸ κέντρον του ὑπάρχει ἐπιμήκης πλάκα τοποθετημένη εἰς βάσιν, ἢ ὁποῖα ἐξακριβώθη ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἐρησκειοσπηλαιολόγου κ. F. FAURE ὡς προϊστορικὸς βωμὸς. Εἰς τὸ δάπεδόν του ὑπάρχουν ὀγκώδεις θράχοι ἀποσπασθέντες ἐκ τῆς ὀροφῆς καὶ πρὸς τὸ τέλος του ὕδατοσυλλογὴ ἐκ σταγονορροῆς.

Ἀπότομος ἀνάβασις καθ' ὄλον τὸ πλάτος τοῦ τέλους τοῦ θαλάμου ὁδηγεῖ εἰς τὸν τελευταῖον θάλαμον τοῦ σπηλαίου διαστάσεων 15X4X10μ., καταλήγοντα πρὸς τὸ τέλος του εἰς πλάτος 1μ. Εἰς τὸ κέντρον του ἀποσπασθέντες ὀγκώλιθοι ἐκ τῆς ὀροφῆς δυσχεραίνουν τὴν διάβασιν.

Σπηλαίογειες : Τὸ σπήλαιον εἶναι διανοιγμένον ἐντὸς ἡμι-μεταμορφωμένου ἀσβεστολίθου. Πρόκειται περὶ θαυμασίας διακλάσεως ἐξελιχθείσης εἰς κοίτην ὑπογείου ποταμοῦ, διὰ διαδρώσεως καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ πίεσεως τῶν ὑδάτων ἐκ τῆς ὄροφης τῆς πρὸς τὰ κάτω. Τὰ εἰσχωρήσαντα ὕδατα διήνοιξαν τὴν πρώτην κοίτην εἰς ἀρκετὰ ὑψηλότερα ἐπίπεδα, ἠκολούθησε ἢ διάνοιξις δευτέρας τρίτης καὶ τετάρτης κοίτης ὁλοῦν εἰς χαμηλότερα ἐπίπεδα, μέχρις ὅτου διηνοιχθῆ ἢ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου, ἀπ' ὅπου διέφυγεν ἢ μεγαλύτερα ποσότης τῶν ὑδάτων. Τὰ παραμείναντα εἰς χαμηλότερα τῆς εἰσόδου ἐπίπεδα ὕδατα διέφυγον ἐκ τῶν διανοιχθειῶν καταβοθρῶν εἰς διάφορα σημεῖα τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ σπηλαίου.

Διαστάσεις τοῦ σπηλαίου : Τὸ σπήλαιον ἐκτείνεται ἐκ Ν.Ν.Δ. πρὸς Β.Β.Α. εἰς εὐθείαν γραμμὴν μῆκους 200μ. Τὸ μεγαλύτερον βάθος του ἀνέρχεται εἰς 11,5μ. Καταλαμβάνει ἕκτασιν 1·100 τετρ. μ.

Μετρωρολογία : Ἡ θερμοκρασία πρὸς τὸ τέλος τοῦ σπηλαίου κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1969 ἦτο 16 βαθμοὶ Κελσίου. Ἡ ὑγρασία 80%.

Τοῦρισμός : Τὸ σπήλαιον «Φανταξοσπηλιάρα» ἐχαρακτηρίσθη ὡς μεγάλου ἐθνικοῦ τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος διότι:

1) Εἶναι εὐμέγεθς μὲ πλούσιον λιθωματικὸν διάκοσμον καὶ πρωτοτυπίαν λό-γω τῶν χαρακτηριστικῶν διαδοχικῶν κοιτῶν του, εὐρίσκομένων εἰς ἀρκετὸν ὕψος.

2) Εὐρίσκεται πλησίον ἀμαξιτῆς ὁδοῦ κατωκτιμένης περιοχῆς καὶ εἰς πε-ρίδλεπτον θέσιν.

3) Συνδέεται μὲ τὴν προϊστορίαν τῆς νήσου.

4) Ἀξιολογούμενον θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς, διὰ τῆς δημιουργίας τουριστικῆς κινήσεως καὶ γενικώτε-ρον θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν.

R e s u m é

Grotte Phantastique de Latsima, Rethymno No 1475

par Anne Petrochilos

Elle est située aux versants SW de la colline Koulé à Rethymno à 85 mètres au dessus de la mer. Elle est un vieux lit d'une rivière souterraine d'une longueur de 200 mètres, aux lits vieux successifs à niveaux au fur et à mesure supérieurs. Elle a aussi un décor stalaqtitique très impressionnant.

